

Aleg. 176

Sprawozdanie

komisyi gorzelnianej o wnioskach posła Wolańskiego w przedmiocie podatku gorzelnianego.

Wysoki Sejmie!

Wysoki Sejm przydzielił komisyi gorzelnianej do oceny wnioski posła Wolańskiego następującej treści:

Wzywa się c. k. Rząd, by

- 1) przy odnowieniu ugody z Węgrami w sprawie opodatkowania wyrobu spirytusu zwrócił uwagę na gorzelnie rolnicze i takowym utworzył w obec gorzelní fabrycznych łatwiejsze warunki istnienia.
- 2) aby przy nowych rokowaniach o traktat handlowy z Rumunią usunął dotychczasowe trudności wywozu spirytusu transito przez Rumunię.

Pierwszy z tych wniosków, wywołany licznymi zażaleniami właścicieli gorzelní, wypowiedziany nie tylko na tychże zebraniu ale zarówno na ogólnym wiecu rolników, porusza sprawę opodatkowania gorzelní, sprawę nie tylko ważną ze względu na stanowisko, które przemysł gorzelniany, jako integralna część a w wielu bardzo wypadkach jako jedyna podstawa podupadającego rolnictwa w gospodarstwie krajowem zajmuje, ale o wiele ważniejszą w tej chwili z dalszego jeszcze względu na zupełny brak eksportu i na niżenie cen spirytusu do tego stopnia, iż sprzedaż wytworu kosztów produkcyi nie pokrywa. A jeżeli się po nad to pod rozwagę weźmie, iż w obec zamierzonego w Niemczech i we Francyi zmonopolizowania przemysłu gorzelnianego ten anormalny stan gorzelnictwa w naszym kraju tylko pogorszyć się musi, to przecież nikt nie zaprzeczy słuszności żądaniom o pomoc ze strony Rządu, które tak jednogłośnie u nas występują i jedynie uchronienie tego jedynego przemysłu rolniczego od grożącej mu ruiny na celu mają.

Przedewszystkiem musimy zaznaczyć, iż żadna gałąź opodatkowania tak częstych nie doznawała przeistoczeń jak opodatkowanie wyrobu spirytusu, dość powiedzieć, iż podatek gorzelniany czy to w systemie swym czy też w wymiarze od pięć razy. mianowicie w latach 1863, 1866, 1868, 1878 i 1884. był zmienianym i że znów nadechodzi termin odnowienia ugody z Węgry, w której ponownie rozstrzygnięty będzie przyszły stan tego podatku. O ile podobne zamiany, wymagające ponownych nakładów, ponownych przeistoczeń w urządzeniu gorzelń, wreszcie wykształconych na nowym kierunku ludzi, szkodliwie na każdy przemysł a w szczególności na rozwój przemysłu gorzelnianego oddziaływać mogą, okazało się bardzo wybitnie w r. 1884., kiedy wskutek wprowadzenia systemu opodatkowania w pewnych razach produktu część gorzelń rozmiary swe zmniejszyła, inna zaś część je powiększyła była zmuszoną.

Domagając się wskutek tego w ogóle pewnej stałości w systemie opodatkowania, widzi się komisya gorzelniana zniewoloną zastrzedz się przeciw przypuszczeniu, jakoby tem samem stawała w obronie dzisiejszej ustawy podatkowej, owszem zadaniem niniejszego jej sprawozdania jest wytknąć w ogólnych zarysach jej wady, które już w krótkotrwałem jej zastosowaniu do istniejących w naszym kraju stosunków jaskrawiej niż w innych krajach koronnych wystąpiły.

Ustawa przyznała zbyt wielkie ulgi gorzelniom fabrycznym ryczałtowaniem siły spirytusu na 75% zwrotem 11 ct. na hektolitr. stopień i 10% dodatku za koli, przez co obniżyła znacznie ulg danych gorzelniom rolniczym i utrudniła tymże konkurencyę z fabrycznemi.

Podniesiony o 30% podatek stał się przy spadku cen bardzo uciążliwym i nie do przewalania na konsumenta.

Większe gorzelnie rolnicze, zmuszone przyjąć system podatku od produktu. z jednej strony nie korzystają z ulg gorzeln rolniczych, zmuszone płacić podatek w równej mierze jak fabryki, nie są z drugiej strony w możności wyzyskać korzyści, jakie mają prawdziwe fabryki jako to: rozliczenie kosztów produkeji na wielką ilość wyrobu, eksport, restytucya premii itp.

Gorzelnie, które zredukowały znacznie swe rozmiary do 50 hl. zacieru. zmuszone jeszcze szybciej przepędzać swe produkta lub redukować uprawę kartofli; dalej przedłużać kampanie dla przerobienia swych płodów, nie mogących się zmieścić w granicach gorzeln 50 hl. a przez to powiększać koszta produkeji przez dłuższą administracyę albo skrócić kampanię przez szybki ferment,niżający wydadność używanych do wyrobu materyałów.

Kampania r. 1885/6. jeszcze w gorszych odbywa się warunkach w skutek nie bywalej deprecyacji spirytusu podobnie jak pszenicy.

A jeżeli do tych uciążliwości dodamy jeszcze, iż w Niemczech urządza się monopol spirytusu, który zyskami nabytemi wewnątrz podejmie na zewnątrz walkę z produkeją wszelkich innych Państw, to z pewnością twierdzić możemy, iż deprecyacja w przyszłości ze zgubą naszego przemysłu dalej jeszcze posuwać się będzie.

Po tym ogólnym poglądzie komisya kultury krajowej. nie wchodząc zbyt detailicznie w rozbiór pojedynczych grawaminów, które już od lat kilku rokrocznie Wysokiemu Sejmowi i c. k. Rządowi przedstawiane bywały, uznała za stosowne zaznaczyć owe zmiany, które według jej zdania w ustawie podatkowej z 19 maja 1884 r. uczynione być powinny, jeżeli przemysł gorzelniany na zupełną zagładę nie ma być narażony.

Domagając się, jak to już wyżej powiedziano, pewnej stałości w systemie opodatkowania ryczałtowego, żądać musimy, aby ten system zastosowanym był do wszystkich bez wyjątku gorzelń mających na sobie znamiona gorzelń rolniczych, czemu jednak nowela do ustawy o opodatkowaniu gorzelń w §. 27. zadość nie czyni, ponieważ pomijając właściwe znamiona, ograniczeniem rozmiarów wyrobu do metrycznej objętości kadzi fermentacyjnych 50 hl. w większej części naszego kraju znaczną ilość prawdziwie rolniczych gorzelń z pod tego systemu opodatkowania wykluczyła.

Stosunki gospodarcze kraju naszego, zwłaszcza wschodniej części, gdzie obszary dworskie są znacznie rozleglejsze i gorzelnie opierają się o znaczne gospodarstwa rolne, wymagają dla

racyjonalnego stosunku płodozmianu, dla potrzebnej dla bydła paszy i dla odpowiedniej produkcji nawozu, znacznej plantacji okopowin. Dodać trzeba, iż Podole i część Pokucia, ubogie w łąki a pastwisko małej wartości, gdyż wysechają, zaś koniec zimą wymarza a latem wysycha, słowem gdzie o paszę dla bydła prócz słomy bardzo trudno, braki te geologiczne i klimatyczne jedynie gorzelnią dostarczającą brańę wyrównywać może. Otóż przyjmując, że ustawą przewidziany stosunek naczyń fermentacyjnych do obszaru roli, łąk i pastwisk jest racjonalny, okazuje się dla większej części gorzelní rolniczych w naszym kraju potrzeba objętości naczyń zaciernych od 50 do 100. Powody te uzasadniają dostatecznie żądanie, aby restrykcyja przymuszająca gorzelnie rolnicze rozmiarów po nad 50 hl. do opodatkowania produktu, chociażby z pominięciem jakiegokolwiek opustu, co najmniej do 80 hl. ustaloną była.

Dalsze żądanie odnosi się do zniżenia jednostki podatkowej, która ostatnią ustawą o 30 % została podwyższoną. Najlepszy dowód jak szkodliwie podwyższenie to na przemysł gorzelniany oddziaływało dostarcza porównanie sumy podatkowej uzyskanej w kampanii z r. 1884/5 z przeciętną sumą podatkową 5 lat poprzednich. Przeciętna w tychże latach suma podatku wynosi 2,338.608 zł. powinna była zatem w skutek 30-tuprocentowego podwyższenia dojść do sumy 3,040.190 zł. podczas gdy podatek pobrany w r. 1884/5 tylko 2,643.669 zł. z czego wynika, iż się produkcya spirytusu do wyżej 85 % przeciętnej produkcji poprzedniego pięciolecia zniżyła. Jeżeli zatem już te zarządzone podwyższenie tak niepomysłny wpływ na rozwój produkcji spirytusu wywarło i to w czasie kiedy cena 10.000 litrostopni około 31 zł., czegoż spodziewać się można w czasach, w których cena tej samej ilości o 22% się zniżyła i prawdopodobnie nie tak prędko się podniesie. Komisya gospodarstwa krajowego wyraża przekonanie, iż wyrób okowity w obec tak niskich cen produktu ustanowionego ua teraz podatku znieść nie będzie w stanie i pozwala sobie na złe dla Skarbu Państwa wynikające ztąd skutki zwrócić uwagę c. k. Rządu.

Szczególniej opiece c. k. Rządu polecić winna komisya gospodarstwa kraj. gorzelnie drobniejsze, opłacające do 1000 zł., których ilość bardzo jest nieznaczną a których rozwój właśnie dla dobra rolnictwa bardzo jest pożądanym. Gorzelnie te nie są bynajmniej tej samej natury jak małe gorzelnie w Austrii, Salcburgu, Styrii, wykonywające właściwie przemysł domowy są to gorzelnie czysto rolniczej natury zaprowadzone z konieczności na gospodarstwach mniejszych rozmiarów. zasługujące na większe ulgi w opustach, niż im takowe ustawa podatkowa przyznaje.

W tej mierze mniema komisya gospodarstwa krajowego, iż opust dotychczas według rozmiarów naczyń fermentacyjnych pobierany zwłaszcza ze względu na istniejące w zachodniej części naszego kraju stosunki uregulowanym być winien w ten sposób, aby gorzelnie do rozmiarów 30 hektolitrów 25-procentowy, do 40 hektolitrów 20-procentowy, do 50 hektolitrów 10-procentowy opust uzyskać mogły.

Drugim aczkolwiek równie ważnym wnioskiem nie zajmowała się komisya gospodarstwa krajowego dla braku wszelkich dat i dotyczących przepisów cłowych i wyraża nadzieję, iż c. k. Rząd biorąc przy zawarciu traktatu z Rumunią wszelki przemysł w swą opiekę również i potrzeby przemysłu gorzelnianego tem bardziej uwzględni, ile że w tej sprawie również i inne prowincye Państwa są zainteresowane.

W końcu winna komisya oświadczyć, iż uważając przekazany jej wniosek posła Wolańskiego za jednostronny bo tylko ogólnikowe życzenia względem stosunku gorzelní rolniczych do fabrycznych wyrażający, tenże wniosek zmodyfikowała zaś w tymże samym duchu i następujące wnioski Wysokiemu Sejmowi pod uchwale poddaje.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w bliskich z drugą połową monarchii układach o odnowienie ugody austriacko-węgierskiej, dążył do wyjednanía koniecznych warunków bytu i rozwoju zachwianego dziś przemysłu gorzelní rolniczych na podstawie zapewniającej w przyszłości trwałość opodatkowania wyrobu spirytusu:

a) przez postawienie ścisłego i racjonalnego pojęcia gorzelń rolniczych, opartego na znamionach, wyróżniających je od gorzelń czysto fabrycznych.

b) przez odpowiednie większe uwzględnienie w opodatkowaniu gorzelń rolniczych w ogóle w stosunku do wielkich fabryk spirytusu a przede wszystkim przez większe uwzględnienie najmniejszych gorzelń rolniczych.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w swym zakresie działania wszelkich dołożył starań, by sprawa dalszego opodatkowania przemysłu gorzelnianego stosownie do potrzeb i interesu naszego gospodarstwa krajowego była załatwioną.

Tem sprawozdaniem załatwia się równocześnie petycja Wiecu Rolników do l. s. 913/737-

We Lwowie dnia 18. Stycznia 1886.

Przewodniczący

Polanowski,

Sprawozdawca

Piotr Gross,